

6.4. Spørgsmålet om tilsynskompetence

Med hensyn til spørgsmålet om klagenævnenes saglige kompetence kan det også overvejes, om der bør gennemføres ændringer i den nugældende ordning vedrørende *tilsyn* med behandlingen af patienter på psykiatriske afdelinger. Det kan i den forbindelse anføres, at patientklagenævnene efter de nugældende regler ikke har en generel tilsynskompetence eller inspektionsadgang, idet de alene kan aflægge besøg og foretage besigtigelse med henblik på at undersøge de faktiske omstændigheder, hvorunder et påklaget tvangsindgreb har fundet sted, jf. psykiatrilovens § 37, stk. 1, 2. pkt., og § 8 i bekendtgørelsen om forretningsorden for de psykiatriske patientklagenævn.

Det kan endvidere anføres, at den nugældende ordning afviger fra det forslag, som flertallet i det lovforberedende udvalg anbefalede, idet nævnene efter dette forslag fik generel adgang til at aflægge uanmeldte besøg på de psykiatriske afdelinger med henblik på at føre tilsyn med de forhold på de psykiatriske afdelinger, som har forbindelse med de klagesager, som nævnene skulle behandle. Dette forslag skal bl.a. ses i sammenhæng med, at det som nævnt ovenfor i afsnit 4.2. indgik i flertallets forslag, at der i psykiatriloven blev optaget et udtrykkeligt katalog over visse goder, som frihedsberøvede patienter skulle have ret til, f.eks. ret til enestue, når dette er lægeligt indiceret.

Heroverfor kan det anføres, at bl.a. behandlingen af personer, der er tvangsindlagt eller tvangstilbageholdt administrativt på psykiatriske afdelinger, er undergivet et af Folketinget valgt tilsyn, hvortil de pågældende skal have adgang til at rette henvendelse, jf. grundlovens § 71, stk. 7 (§ 71-tilsynet). § 71-tilsynet kan bl.a. foretage mere generelle undersøgelser af forholdene for tvangsindlagte og tvangstilbageholdte personer på psykiatriske afdelinger. Som led i sådanne undersøgelser kan tilsynet også foretage besigtigelse på psykiatriske afdelinger, hvor der opholder sig frihedsberøvede personer, jf. herved bl.a. Beretning af 27. september 1996 vedrørende tilsynets virksomhed i folketingsåret 1995-96.

Endvidere er Folketingets Ombudsmands kompetence med virkning fra den 1. januar 1997 udvidet til fuldt ud at omfatte den kommunale forvaltning, jf. § 7, stk. 1, i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand. Det indebærer bl.a., at ombudsmanden uden videre kan iværksætte undersøgelser på eget initiativ og foretage inspektioner af psykiatriske sygehuse og afdelinger under amtskommunerne.

På den anførte baggrund finder Justitsministeriet ikke, at der kan antages at være behov for yderligere

ændringer i den nugældende ordning vedrørende *det generelle tilsyn* med behandlingen af tvangsindlagte og tvangstilbageholdte personer.

7. Psykiatrilovens stedlige anvendelsesområde

I dette afsnit behandles visse spørgsmål, der har sammenhæng med psykiatrilovens anvendelsesområde i stedlig henseende. Der sigtes i den forbindelse til spørgsmålet om tilbageførsel af bortgåede og udeblevne patienter til en psykiatrisk afdeling, jf. afsnit 7.1. nedenfor. Endvidere behandles spørgsmålet om indførelse af en ordning, der giver mulighed for at udskrive patienten på vilkår om, at den pågældende følger et behandlingsforløb, og således, at overlægen kan beslutte at genindlægge patienten, uden at fremgangsmåden ved tvangsindlæggelse skal iagttages, hvis patienten ikke følger behandlingsforløbet («prøveudskrivning»), jf. afsnit 7.2. nedenfor. I sammenhæng hermed behandles spørgsmålet om udskrivningsaftaler. Endelig overvejes i afsnit 7.3. nedenfor spørgsmålet om tvangsbehandling af legemlige lidelser hos sindslidende patienter, der er indlagt på en somatisk afdeling.

7.1. Tilbageførsel af bortgåede og udeblevne patienter

7.1.1. Gældende ret og psykiatrilovsundersøgelsen

Psykiatriloven finder som udgangspunkt kun anvendelse på personer, der er indlagt på en psykiatrisk afdeling, jf. § 1, stk. 1. Når en indlagt patient forlader afdelingen, dvs. sygehusets område, og ikke frivilligt vender tilbage hertil eller udebliver efter udgang, opstår spørgsmålet, om der kan anvendes tvang for at bringe patienten tilbage, og hvilken fremgangsmåde der i givet fald skal følges, for at tvangsansværelsen er retmæssig.

Psykiatriloven indeholder ikke bestemmelser om dette spørgsmål. Af forarbejderne fremgår dog, at en *tvangsindlagt eller tvangstilbageholdt patient* i almindelighed kan tilbageføres med politiets bistand uden iagttagelse af fremgangsmåden ved tvangsindlæggelse, når overlægen anmoder herom i forbindelse med, at man har konstateret, at patienten er bortgået eller er udeblevet efter korterevarende udgang. Dette gælder dog ikke, hvis der går længere tid (mere end en uge regnet fra overlægens anmodning om tilbageførsel), før politiet finder frem til den pågældende. I sådanne tilfælde, og når overlægens anmodning om politiets bistand ikke fremsættes umiddelbart efter konstateret bortgang eller udeblivelse, eller der er givet udgang med tilladelse til mere end en enkelt overnatning, bør tvungen tilbageførsel ske i overensstemmelse med reglerne om tvangsindlæggelse.